

Силабус курсу

Соціальна робота з різними групами клієнтів

Ступінь вищої освіти - бакалавр
Галузь знань – 23 Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма – «Соціальна робота»

Рік навчання: 4, Семестр: 7

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

к.п.н., доц. **Шафранський Володимир Васильович**
доцент кафедри психології та соціальної роботи

Контактна інформація

V_Shafran@ukr.net, +380984476425

Опис дисципліни

В умовах розбудови сучасної української правової та соціальної держави нагальною потребою є використання передового досвіду суспільствотворення розвинутих країн світу, в тому числі і досвіду соціальної роботи. Аналізуючи цей досвід, увагу слід приділити вивченню як теорії, так і практики. Теоретичні положення соціальної роботи знайшли застосування в багатоманітних формах застосування з різними категоріями населення, що обумовило високоефективні результати діяльності соціальних працівників та загалом сприяло покращенню соціального фону розвинених держав світу. Оволодіння світовим досвідом є тому необхідною умовою формування знань, навичок та вмінь професійного соціального працівника в нашій країні, яка в даний час перебуває в стадії формування оптимальної моделі соціального розвитку (виокремлюються пріоритети та напрямки соціальної політики, відпрацьовуються механізми дієвості соціальної роботи як професійної діяльності).

Соціальна робота з різними категоріями клієнтів є базовою і ключовою дисципліною у підготовці спеціалістів з соціальної роботи. Особливістю курсу є його інтеграційний і аналітичний характер. Освоєння цього курсу студентами спирається на цілий комплекс інших дисциплін, що входять до системи підготовки спеціаліста з соціальної роботи.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 2	1. Становлення соціальної роботи з різними групами клієнтів.	Знати соціально-демографічні проблеми суспільства. Соціальна робота як умова вдосконалення відносин держави та різних груп населення. Історичні аспекти становлення роботи із спеціальними групами клієнтів. Сучасні тенденції соціальної роботи з особливими групами клієнтів у різних країнах світу.	Тести, питання

4 / 3	2. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі/	Знати проблеми соціально-психологічної класифікації у віковій періодизації. Вікова категорія «дитинство». Базові характеристики дитинства (за А. Мудрик, В. Сластьонін, М. Михайленко). Дошкільне дитинство, молодше шкільне дитинство, підліткове дитинство, рання юність. Вікові завдання даних категорій. Характеристики основних видів поведінки груп ризику. Соціальні відхилення і субкультури. Аналізувати проблеми соціального і сімейного виховання. Сучасні тенденції прояву негативних явищ. Інститути соціалізації. Небезпеки. Основні напрямки роботи соціальних працівників.	Тести, питання
4 / 3	3. Соціальна робота з людьми зрілого та старечого віку	Знати основні концепції криміналізації молоді. Структура кримінальної групи. Фактори ризику втягування молоді у злочинну діяльність. Робота соціального працівника з важковиховуваними у школі і за місцем проживання. Соціально-педагогічний контроль за поведінкою. Профілактичні програми щодо криміналізації. Морально-правове і духовне виховання. Особливості соціального захисту молоді.	Питання, задачі
4 / 3	4. Типологізація за групами девіантно-кримінальної поведінки	Знати вікові завдання. Провідні інститути та агенти соціалізації. Вікова субкультура. Небезпеки. Основні напрями роботи соціальних працівників. особливості соціальної роботи з цією віковою групою у соціальній та тендерній психології. Особливості процесу соціального мислення. Поняття старість та старіння. Своєрідність медичних і соціально-психологічних проблем літнього і старечого віку. Аналізувати проблеми адаптації до старості. Соціальний захист: профілактика, підтримка і представництво.	Питання, задачі
5 / 3	5. Державне регулювання у сфері зайнятості населення.	Характеризувати групи ризику як соціально-демографічна категорія. Діти і молодь з груп ризику. Вікові і соціально-психологічні особливості груп ризику. Субкультурні особливості груп ризику. Умови формування груп ризику. Дитяча бездоглядність, соціальне сирітство, наслідки екологічних катастроф. Роль негативних лідерів у формуванні групи. Семантична діагностика. Знати основні види соціальних конфліктів з групами ризику. Основні концепції технології подолання девіантної поведінки.	Питання, задачі
5 / 3	6. Соціальна робота з представникам и проблемних груп, військовослужбовцями	Знати сучасні стратегії і методи роботи з групами ризику. Роботу з групами ризику у тоталітарних і демократичних державах. Сучасні концепції роботи з групами ризику. Програми соціально-психологічної реабілітації педагогічно занедбаних дітей. Відновлення статусу дітей соціально-педагогічними методами. Соціальна робота з особами алкогольної та наркотичної залежності Соціальна робота з військовослужбовцями (їх сім'ями) та ув'язненими Характерологічні особливості групи ризику «військовослужбовці (їх сім'ї),» та «ув'язнені». Аномія. Труднощі військових сімей. Соціальна робота з військовими та їх сім'ями. Завдання, методи та засоби допомоги. Соціальна робота з ув'язненими.	Тести, питання
5 / 3	7. Соціальна робота з особами без визначеного місця	Знати категорії громадян, котрі відносяться до осіб без визначеного місця проживання. Форми і методи соціальної роботи з особами без постійного місця проживання. Особи з обмеженими можливостями. Інваліди. Соціальна робота з інвалідами. Мігранти, біженці й переміщені особи. Види міграцій. Соціальна робота з	Тести, питання

	проживання, обмеженими можливостями, інвалідами, мігрантами, злиденними, суїцидантами	з	мігрантами. Злиденні та особливості соціальної допомоги даній категорії людей. Соціальна робота з суїцидентами та особами з вираженим синдромом «емоційного згоряння» Аналізувати особливості соціальної роботи з суїцидентами. Соціально-психологічні чинники суїциду. Особи з вираженим синдромом «емоційного згоряння» та особливості соціально-психологічної допомоги.	
4 / 3	8. Соціальна робота жінками.	з	Знати проблеми жіночої праці, охорона здоров'я, народжуваність, материнство. Проблема дискримінації жінок. Етапи розвитку соціальної роботи з жінками щодо їх працевлаштування. Основні принципи організації догляду за бездомними жінками. Фактори формування кримінальної поведінки у жінок. Консультування за методом «рівний-рівний». Аналізувати програми соціальної реабілітації в напрямках діяльності соціальних служб. Реабілітаційні програми соціальних служб у школах і училищах соціальної реабілітації, лікувальних і пенітенціарних установах. Недержавні центри соціальної реабілітації. Соціально-педагогічні технології в реабілітаційній роботі. Методи реабілітаційного впливу. Педагогічна трудотерапія.	Питання, задачі
5 / 3	9. Соціальна робота сім'ями	з	Знати типи та функції сімей. Види сімей з дітьми, що мають особливі потреби. Форми, методи, напрями соціальної допомоги сім'ї. Робота ЦСССДМ. Проблема впровадження технологій соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами. Індивідуальні, групові, масові форми соціальної роботи. Системний підхід у застосуванні інноваційних методів соціальної роботи з сім'ями. Організаційно-методичні засади роботи груп взаємопідтримки батьків. Проблема встановлення опіки над дітьми сиротами та дітьми, що залишились без батьківського піклування. Види сімей: опікунська, тимчасова. Фостерні сім'ї. Соціально-педагогічна модель роботи з прийомними сім'ями. Соціальна робота з молодими сім'ями Вміти володіти профілактикою насилля та теорії подолання наслідків насилля. Основні проблеми насилля. Державна політика щодо покращення становища жінок і дітей в Україні.	Тести, питання

Літературні джерела

1. Ільчук Л. І. Розвиток системи інтегрованих соціальних послуг в умовах децентралізації (на прикладі об'єднаних територіальних громад): *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2018. № 1. С. 114–121.
2. Історія соціальної роботи: підручник / Анатолій Фурман, Марія Підгурська. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 160 с.
3. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики. Суми: Сумський державний університет, 2020. 192 с.
4. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг) / І.Іванова. Університет «Україна», 2018. 302 с.
5. Методичні рекомендації щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту (наказ Мінсоцполітики від 25.02.2019 № 282).
6. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / Мартіна Мюллер. Львів: Видавництво Українського католицького університету: Свічадо, 2017. 120 с.
7. Семигіна Т. В. Соціальні послуги у територіальних громадах України: інновації правового регулювання. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. №4. С. 65-75.
8. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

9. Соціальна політика. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи студентів спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укл. доц. Н. В. Шакун. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 62 с.
10. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні / В. Нікітіна, О.Борисова, О.Знаткова, О.Кульга. Київ: Кондор, 2019. 468 с.
11. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник / С.П. Белавін, С.В. Мітіна, О.А. Орловська. Одеса: Гельветика, 2021. 436 с.
12. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей навчальний посібник / А. Капська, І Пеша. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 232 с.
13. Шафранський В.В. Предиктори розвитку творчих спроможностей майбутніх фахівців. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2021. Вип. 64. С. 147-157.
14. Шафранський В.В., Колісник М.І. Тренінг розвитку невербальної креативності. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Психологія*. Харків. 2022. Вип. 66. С. 376-388.
15. Яремко О., Шафранський В. Право осіб з психічними розладами на соціальні послуги у контексті правової реальності України. *Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету у співпраці з НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України*. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. №3. С. 90-94.
16. Яремко О., Шафранський В. Інформування про медіацію як повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування. *Аналітично-порівняльне правознавство*. Ужгород. 2023. №4. С. 199-206.
17. Lovelock R., Lyons, K., Powel J. Reflecting on Social Work - Discipline and Profession. London: Routledge, 2017. 262 p.
18. Sewpaul V. Letter to members of the IASSW Board of Directors. 3 April, 2018.
19. Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches/ Turner F.J. Oxford: Oxford University Press, 2018. 648 p.

Інтернет-ресурси

20. Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 лютого 2019 року No 259. URL: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433
21. Круглий стіл «Впровадження нового Закону України «Про соціальні послуги»: завдання для освіти та практики»/ Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2019. 24 жовтня. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/round_table_24_10_19
22. Про місцеві державні адміністрації: Закон України №586-XIV від 09.04.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
23. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України №2961-IV від 06.10.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
24. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. №2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
25. Сучасна соціальна робота: чи виправдане стирання? Перспективи розвитку соціальної педагогіки в Україні: Матеріали круглого столу (24 травня 218 року, Київ) / за ред О.В. Чуйко. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 84-89. URL: <http://www.psy.univ.kiev.ua/ua/scientificpublications/perspektyvy-rozvytku-sotsialnoi-pedahohiky-v-ukraini>
26. Global Social Work Statement of Ethical Principles /IASSW, 2018. URL: <https://www.iassw-aiets.org/wp-content/uploads/2018/04/Global-Social-Work-Statement-of-Ethical-Principles-IASSW-27-April-2018-1.pdf>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Усне опитування під час занять (6 тем по 5 балів = 30 балів). 2. Письмова робота 70 балів	1. Написання КПІЗ, яке включає: виконання психодіагностичних методик, аналіз та інтерпретація емпіричних даних, оформлення роботи згідно вимог = 60 балів 2. Захист КПІЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів	1. Відповідь на 2 запитання, кожне з яких 40 балів. У підсумку 80 балів. 2. Розв'язання 10 тестів по 2 бали = 20 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом